

Олександра Онофрейчук
Науковий керівник - доц. Торончук І.Ж.

Правовий статус національних меншин у Румунії (1918-1940 рр.)

Дослідження історико-правових аспектів правового статусу українських земель і населення у складі міжвоєнної Румунії мають, безперечно, велике історико-пізнавальне та практичне значення. Вивчення даного питання дає змогу заповнити певні прогалини в історико-правовому процесі становлення української державності. Актуальний, у даному контексті, розгляд політико-правових зобов'язань Румунії щодо прав національних меншин у 1918-1940 рр.

Під час створення Великої Румунії в 1918 р. і згідно з Резолюцією Національних Зборів усіх румунів, схваленою 1 грудня 1918 р. у м. Алба Юлія (Трансільванія, Румунія), королівство зобов'язувалася забезпечувати «повну національну свободу для всіх співіснуючих народів» [1, с. 173-174]. У цьому фундаментальному для королівської Румунії того часу документі, зокрема, уточнювалося, що «представники кожного народу матимуть право на навчання, самоврядування, судочинство рідною мовою через своїх представників і отримують право на представництво у законодавчих і виконавчих органах країни, пропорційно від його чисельності» [2, с. 112].

У свою чергу, у ст. 1 Конституції Румунії від 23 березня 1923 р. чітко зазначалося, що Румунське королівство є «національною, унітарною та неподільною» державою. Водночас, у ст. 7 фіксувалося положення про те, що «в Румунії належність до різних віросповідань і конфесій, до іншої національності та мови не є перешкодою для отримання цивільних і політичних прав та для користування ними». Аналогічне, у тій або іншій формі, гарантувалося у статтях 5, 8, 22, 28, 29, 64, 108 та 119. Авторитарна Конституція Румунії короля Кароля II (1930–1940 рр.) від 27 лютого 1938 р., у ст. 5 також повторювала положення про те, що «всі румунські громадяни, незалежно від етнічного походження та

віросповідання, рівні перед законом...» [3].

При всьому цьому зазначимо, що, з початку свого самоутвердження у 1918 р. на окупованих українських територіях новий режим упроваджував посилену політику денаціоналізації українського етносу. Так, насамперед, щоб остаточно знищити український супротив, румунська військова влада провела в регіонах компактного проживання українців арешти серед священників, учителів, селян, установила жорсткий контроль і поліційний нагляд за «підозрілими» особами. Водночас, до анексованих українських міст і сіл, вслід військовій окупації, з Бухареста та інших населених пунктів старого румунського королівства прибували «перевірені румунські патріоти» – представники нової румунської адміністрації, керівники та спеціалісти, жандарми, військові, посадовці служби безпеки («Сигуранци»), священники, університетські професори, викладачі ліцеїв, журналісти, комерсанти, обслуговуючий персонал тощо. Основним їхнім завданням було якнайшвидше впровадження румунізації анексованих територій будь-якими засобами та способами, навіть усупереч діючому законодавству, про що свідчить тодішня українська преса, архівні відомості...

Отже, політико-правова діяльність румунського уряду не відповідала проголошеним законодавчим принципам і нормам у зв'язку з постійним пригніченням і порушенням прав національних меншин.

Список літератури

1. Торончук І.Ж. Міжнародно-правові аспекти легітимізації анексії Буковини Румунією 1918-1920 рр. Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка : збірник за підсумками звітної наукової конференції викладачів, докторантів і аспірантів (10-11 березня 2010 р.). У 5-ти томах. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010. С. 173-174.
2. Адамчук І.Г. Боротьба за державно-територіальний статус Північної Буковини, Акерманського, Ізмаїльського і Хотинського повітів Бессарабії, острова Зміїного та Закарпатської України у 1917–1947 рр.: Історико-правове дослідження / І.Г. Адамчук. Київ: Атіка, 2007. 159 с.
3. Constituția României din 1938. – București, 1938. – P. 4.